

Анализ на основе расчета специальных коэффициентов проводился в целях составления прогнозов на краткосрочную перспективу.

Следовательно, с помощью усовершенствованной методики оценки финансового результата банка, основанной на факторном анализе путем эконометрического моделирования, представляется возможным выявлять резервы повышения уровня прибыли. Определяемые резервы являются направлениями деятельности, способствующими повышению прибыльности банков, так как выступают также подфакторами обобщающих коэффициентов рентабельности.

Т.М. Литовченко

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького (Україна)

СУТЬ ТА ФУНКЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО ФІСКАЛЬНОГО МЕХАНІЗМУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Регіональний фіскальний механізм є конкретизацією фіскального механізму у системі державного регулювання, сукупністю форм та методів управління та регулювання місцевими фінансами для забезпечення регіональної фіскальної політики з метою досягнення економічного розвитку регіонів і країни в цілому. Виходячи з цього, фіскальному механізму на регіональному рівні господарювання в системі фінансових категорій відповідає категорія «регіональні фінанси» та «місцеві фінанси».

Регіональний фіскальний механізм — це сукупність заходів щодо досягнення цілей регіональної фіскальної політики та ефективного державного регулювання економічними процесами. Але регіональний фіскальний механізм також основний інструмент, за допомогою якого місцеві органи влади спричиняють вплив на соціальну і економічну сфери регіону з метою подолання існуючих диспропорцій у територіальній структурі розвитку національної економіки й всього суспільства.

Для визначення сутності регіонального фіскального механізму через розуміння його функцій, необхідно визначити функції, що властиві складовим елементам регіонального фіскального механізму.

Фіскальний механізм у системі регіонального регулювання набуває своєї функціональні форми — як то бюджетно-податковий механізм. Бюджетно-податковий механізм, з одного боку, — це система бюджетного фінансування, що безпосередньо впливає на умови господарювання підприємств за допомогою форм і методів надання бюджетних асигнувань, з другого боку — система платежів в бюджет, що поєднує фіскальну та регулюючу функції різних видів податків. На жаль, в сучасній фінансовій системі на першому плані знаходиться фіскальна функція податків, та послаблена дія інших — регулюючої та розподільчої.

Теоретичний аналіз структурних елементів регіонального фіскального механізму та узагальнення наявного досвіду дозволили сформулювати кілька висновків щодо функцій регіонального фіскального механізму.

Безперечно, головною функцією регіонального фіскального механізму є фіскальна функція, за допомогою якої відбувається формування регіональних фінансових ресурсів, тобто матеріальних умов для функціонування держави й регіону.

Регулююча функція виявляється через сукупність заходів непрямого впливу держави (регіону) на розвиток виробництва шляхом розподілу частини валового регіонального продукту, стягнутої до бюджету, за рахунок підвищення або зниження загального рівня оподаткування. Обидві відзначені функції знаходяться в постійній взаємодії і взаємозалежності.

Розподільча функція полягає у маневруванні фінансовими ресурсами з метою отримання кращих результатів. Зазначена особливість характеризує розподільчу функцію як підфункцію регулюючої.

Задля уникнення плутанини, варто основні функції визначити як функції першого рівня або первинні, а підфункції — функції другого рівня (вторинні). Зазначена градація ні в будь-якому разі не принижує значень тієї чи іншої функції. Функції другого рівня конкретизують, пояснюють функції першого рівня.

Контрольна функція податків проявляється лише в умовах дії регулюючої функції, а тому може вважатися її підфункцією. За допомогою контрольної функції оцінюється ефективність кожного елемента регіонального фіскального механізму.

Оптимізаційна функція полягає у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку регіону з урахуванням економічної, соціальної, культурної та екологічної ефективності. Зазначена функція проявляється дуже слабо.

Ми схилиємося до думки, що регіональному фіскальному механізму властива соціальна функція, яка охоплює всі процеси, пов'язані з розподілом ресурсів та багатства суспільства у цілому, а тому становить підфункцію оптимізаційної.

Вирівнююча (егалітарна) функція, підфункція регулюючої — поєднує в собі інтереси суб'єктів податкових відносин та сприяє довготривалому регіональному економічному зростанню.

Інтегруюча функція регіонального фіскального механізму пов'язана з узгодженням управлінських рішень різних об'єктів господарювання на основі стратегії розвитку регіону в цілому, підфункція регулюючої.

Необхідно зауважити, що регулююча функція податків, спрямована на досягнення задач економічної політики держави, дозволяє виділити стимулюючу, стримуючу та відтворювальну підфункції.

Стимулююча підфункція спрямована на підтримку розвитку економічних явищ, реалізується через систему пільг й звільнень. Стримуюча підфункція, навпаки, спрямована на встановлення перешкод для розвитку певних економічних процесів, реалізується через збільшення податкового навантаження, встановлення високих ставок податку тощо.

Відтворювальна підфункція призначена для акумуляції коштів на відтворення використаних ресурсів.

Глибоке осмислення і розуміння сутності і функцій регіонального фіскального механізму має не тільки науково-методологічне, а й важливе практичне значення. При цьому формування напрямів підвищення ефективності регіонального фіскального механізму визначається необхідністю досягнення головної мети регіональної фіскальної політики — забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів.